

G'anisher TO'G'ONBOYEV,
O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti o'qituvchisi
E-mail: togonboyevganish@gmail.com

P.f.b.f.d.(PhD), dotsent Sh.To'laganov taqrizi asosida

MUSOBAQA DAVRIDA YUQORI MALAKALI GANDBOLCHILARNING HUJUM HARAKATLARINI NAZORAT VA TAHLIL QILISH

Annotatsiya

Maqolada musobaqa davrida yuqori malakali gandbolchilarning hujum harakatlarini nazorat va tahlil qilish davomida hujum harakatlarining samaradorligi o'rganildi, hamda olingan ma'lumotlar asosida musobaqa oldi tayyorgarlik jarayoni uchun hujum harakatlarini takomillashtirishda chaqqonlik sifatining ahamiyatini xarakterlaydigan sifatlar o'rganildi.

Kalit so'zlar: texnik-taktik harakatlar, chaqqonlik sifati, mashg'ulot, musobaqa faoliyati, muvaffaqiyatli urinish, hujum harakatlari, to'p otish, rivojlantiruvchi mashq.

КОНТРОЛЬ И АНАЛИЗ АТАКУЮЩИХ ДЕЙСТВИЙ ВЫСОКОКВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ГАНДБОЛИСТОВ В ПЕРИОД СОРЕВНОВАНИЙ

Аннотация

В статье изучена эффективность атакующих действий при контроле и анализе атакующих действий высококвалифицированных гандболистов в соревновательный период, а также на основе полученных данных изучены качества, характеризующие значение ловкости в совершенствовании атакующих действий для процесса предкон-нальной подготовки.

Ключевые слова: технико-тактические действия, качество ловкости, тренированность, соревновательная активность, успешная попытка, атакующие действия, метание мяча, развивающее упражнение.

CONTROL AND ANALYSIS OF ATTACKING ACTIONS OF HIGHLY QUALIFIED HANDBALL PLAYERS DURING THE COMPETITION

Annotation

In the article, the effectiveness of attack movements during the control and analysis of the attack movements of highly skilled handball players during the competition period was studied, as well as attributes characterizing the importance of agility in improving the attack movements for the preparation process of the competition took place on the basis of the information received.

Key words: technique-tactical movements, quality of dexterity, training, competition activity, successful attempts, attacking movements, throwing balls, developing exercises.

Kirish. Pedagogik tadqiqot davomida – Musobaqa davrida yuqori malakali gandbolchilarning hujum harakatlarini nazorat va tahlil qilish davomida hujum harakatlarining samaradorligi o'rganildi, hamda olingan ma'lumotlar asosida musobaqa oldi tayyorgarlik jarayoni uchun hujum harakatlarini takomillashtirishda chaqqonlik sifatining ahamiyatini xarakterlaydigan sifatlar o'rganildi.

Tadqiqotning maqsadi va vazifalari. Tadqiqot boshida universitetning "O'zDJTSU" jamoasi o'yinchilaridan tajriba guruhi tashkil etildi.

"O'zDJTSU" jamoasi mashg'ulotlari tarkibiga hujumda darvozaga to'p otish texnik harakatlarini rivojlantiruvchi mashqlar kiritildi. Oliy liga baxslarining III-tur o'yinlari oldidan o'tkazilgan o'quv-yig'in mashg'ulotlarida jamoa ushbu mashqlar asosida tayyorgarlik ko'rdi.

Mavzuni yoritish uchun quyidagi usullardan foydalandik:

Tadqiqot muammosiga oid ilmiy va uslubiy nazariy adabiyotlar tahlili;

Jamoa o'yinchilarining hujumdagi texnik faoliyatini nazorati va tahlili;

Matematik statistik uslub.

Asosiy qism. Tadqiqot ishining obekti Xorazm viloyati "Yoshlik" sport kompleksi, "OKMK" ning sport kompleksi hisoblanib, unda O'zbekiston Respublikasi oliy liga musobaqalarida ishtirok etuvchi "O'zDJTSU" jamoasining musobaqada hujum harakatlari (darvozaga to'p otish) samaradorligini nazorat va tahlil qilish bo'yicha tadqiqot ishlarini olib bordik.

1-jadval

"O'zDJTSU" jamoasining O'zbekiston Respublikasi oliy liga III-tur baxslaridan o'rin olgan dastlabki 3 o'yinidan olingan natijalar

		Ampula bo'yicha o'yinchilarning joylashishi																	
		O'ng burchak o'yinchisi			O'ng yarim o'rta o'yinchisi			Markaz o'yinchisi			Chap yarim o'rta o'yinchisi			Chap burchak o'yinchisi			Chiziq o'yinchisi		
		ubh	abh	nbh	ubh	abh	nbh	ubh	abh	nbh	ubh	abh	nbh	ubh	abh	nbh	ubh	abh	nbh
1	Bir qadamda sakrab otish	8	5	3	9	7	2	9	5	4	7	5	2	8	6	2	9	6	3

2	Uch qadamda sakrab otish	10	8	2	18	14	4	8	5	3	13	9	4	17	12	5	7	5	2
3	Tayanib otish	2	1	1	8	5	3	8	5	3	8	4	4	4	2	2	2	1	1
4	Tayangan holda o'ng tomonga egilib otish	4	3	1	4	1	3	6	4	2	4	3	1	4	1	3	8	6	2
5	Tayangan holda chap tomonga egilib otish	6	4	2	5	3	2	5	3	2	3	1	2	2	1	1	7	5	2
6	7 metrlik	1	0	1	8	6	2	4	3	1	2	1	1	1	1	0	3	1	2
7	Jami	31	21	10	52	36	16	40	25	15	37	23	14	36	23	11	36	24	12
8	Umumiy samaradorlik	67,7%			69,2%			62,5%			62,1%			63,8%			66,6%		

Izoh: Samaradorlik % hisobida ko'rsatilgan, ubh-umumiy bajarilgan harakatlar, abh- aniq bajarilgan harakatlar, nbh- noaniq bajarilgan harakatlar.

Tadqiqot muhokamasi. Yuqoridagi jadvalni qisqacha tahlil qilar ekanmiz, o'ng burchak o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 67,7 %, (6 m dan otilgan to'plari xam xisobga olingan). O'ng yarim o'rta o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorli 69,2 %, markaz o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 62,5 %, chap yarim o'rta o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 62,1 %, chap burchak o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 63,8 %, chiziqli o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 66,6 % ni tashkil etdi.

Biz tadqiqotimiz davomida "O'zDJTSU" jamoasining darvozaga to'p otish texnik harakatlarining samaradorligini oshirish va o'yinda yanada samarali o'yin namoyish etishi

uchun chaqqonlik sifatini tarbiyalovchi mashqlar majmuasini jamoaning o'quv-mashg'ulot dasturiga kiritdik.

Bundan tashqari gandalbolchilarning jismoniy tayyorgarlikka oid maxsus guruhli va individual mashg'ulotlar, texnika va taktikaga doir guruhli hamda individual mashg'ulotlar, ikkiyoqlama o'yinlar o'tkaziladi. Muntazam ravishda nazorat sinovlari o'tkazilib turildi.

Tadqiqotimizning ikkinchi qismini Olmaliqning "OKMK" sport majmuasida O'zbekiston Respublikasi oliy liga baxslari IV-tur o'yinlarining dastlabki 3 o'yinida "O'zDJTSU" jamoasi gandalbolchilarining hujum harakatlari (darvozaga to'p otish) samaradorligini nazorati va tahlilini davom ettirdik.

2 – jadval

"O'zDJTSU" jamoasining O'zbekiston Respublikasi oliy liga IV-tur baxslaridan o'rin olgan dastlabki 3 o'yinidan olingan natijalar.

№	Техник харакатлар	Ампула бўйича ўйинчиларнинг жойлашиши																	
		Ўнг бурчак ўйинчиси			Ўнг ярим ўрта ўйинчиси			Марказ ўйинчиси			Чап ярим ўрта ўйинчиси			Чап бурчак ўйинчиси			Чизик ўйинчиси		
		убх	абх	нбх	убх	абх	нбх	убх	абх	нбх	убх	абх	нбх	убх	абх	нбх	убх	абх	нбх
1	Бир кадамда сакраб отиш	7	5	2	10	7	3	12	9	3	9	7	2	6	4	2	10	8	2
2	Уч кадамда сакраб отиш	115	14	1	19	16	3	10	8	2	14	12	2	15	12	3	8	5	3
3	Таяниб отиш	3	2	1	7	5	2	8	6	2	8	5	3	6	4	2	5	4	1
4	Таянган холда ўнг томонга эгилиб отиш	3	2	1	3	2	1	7	5	2	5	3	2	4	3	1	7	5	2
5	Таянган холда чап томонга эгилиб отиш	3	1	2	8	6	2	5	4	1	5	3	2	5	4	1	5	2	3
6	7 метрлик	4	3	1	10	7	3	6	5	1	3	1	2	1	1	0	2	2	0
7	Жами	35	27	8	57	43	14	48	37	11	43	31	12	37	28	9	37	26	11
8	Умумий самарадорлик	77,1%			75,4%			77,1%			72,1%			75,6%			70,2%		
Изоҳ: Самарадорлик % ҳисобида кўрсатилган. убх-умумий бажарилган ҳаракатлар, абх- аниқ бажарилган ҳаракатлар, нбх- ноаниқ бажарилган ҳаракатлар.																			

Izoh: Samaradorlik % hisobida ko'rsatilgan, ubh-umumiy bajarilgan harakatlar, abh- aniq bajarilgan harakatlar, nbh- noaniq bajarilgan harakatlar.

IV-turdagi o'yinlarni ushbu jadvalda qisqacha tahlil qilar ekanmiz o'ng burchak o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 77,1 %, (6 m dan otilgan to'plari xam xisobga olingan). O'ng yarim o'rta o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorli 75,4 %, markaz o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 77,1 %, chap yarim o'rta o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 72,1 %,

chap burchak o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 75,6 %, chiziqli o'yinchisining darvozaga to'p otish samaradorligi 70,2 % ni tashkil etdilar, qayd etilgan natijalarni solishtiradigan bo'lsak, samaradorlik tadqiqotdan keyin anchagina o'zgarish borligini jadvaldan ko'rishimiz mumkin.

3-jadval

"O'zDJTSU" jamoasi gandalbolchilarining tadqiqotdan oldin va keyingi natijalarining ko'rinishi.

Ампула бўйича ўйинчиларнинг жойлашуви	Ўнг бурчак ўйинчиси		Ўнг ярим ўрта ўйинчиси		Марказ ўйинчиси		Чап ярим ўрта ўйинчиси		Чап бурчак ўйинчиси		Чизиқ ўйинчиси	
	Т/о	Т/к	Т/о	Т/к	Т/о	Т/к	Т/о	Т/к	Т/о	Т/к	Т/о	Т/к
	67,7	77,1	69,2	75,4	62,5	77,1	62,1	72,1	63,8	75,6	66,6	70,2
Фарқи	9,4		6,2		14,6		10		11,8		3,6	

Xulosalar.

1. Musobaqa faoliyatida yuqori malakali gandalbolchilarning hujum harakatlarini o'rganganimizda,

ko'plab jamoalar hususan Olmaliqning "OKMK" jamoasi ham hujumdagi samaradorlikni aynan gandalbolchilardagi chaqqonlik sifatining rivojlanganlik darajasi yuqori bo'lganligi

sababli qo'lga kiritishgan. Tadqiqotimizning so'ngida "O'zDJTSU" jamoasining hujumdagi texnik harakatlari samaradorligining sezilarli darajada o'sganligini guvohi bo'ldik.

2. Tadqiqot ishlari universitetimizning "O'zDJTSU" jamoasi gandbolchilarida olib borilgan edi va ularning darvozaga to'p otish texnik harakatlari nazorat qilindi va natijalar o'zaro taqqoslandi.

3. O'zbekiston chempionatining 2023 yil sarxisobiga ko'ra bizning "O'zDJTSU" jamoamiz sovrindorlar qatoriga

kira olmadi, lekin 2024-yilgi O'zbekiston chempionatida munosib ishtirok etishni rejalashtirgan. "O'zDJTSU" jamoasi hozirgi kunda yakunlangan chempionatda yo'l qo'yilgan xatolar ustida ish olib bormoqda va boshlanajak chempionatga yuqori sport formasida borishni maqsad qildilar. Musobaqalarga tayyorgarlik davrida jamoa o'yinchilarini avvalambor maxsus dastur asosida tayyorgarlik ko'rishini tashkil qilish va shu dastur bilan tanishtirish zarur deb hisoblaydilar.

ADABIYOTLAR

1. Абдурахманов Ф.А., Павлов Ш.К., Кариева Р.Р. Исследование эффективности защитных гандболистов различного возраста и квалификации в условиях соревновательной деятельности: Фан-спорта илмий-назарий журнал 4/2007., 17-20 б.
2. Мўминов А.Ш., & Розибоев М.М., & Азимкулов Б.А. (2021). Tools and methods of development of handball players at the preliminary preparation stage / Proceedings of 3rd International Multidisciplinary Scientific Conference Global Technovation, Granada, Spain – С. 5-6.
3. Мўминов А.Ш. (2021). Гандболчи-талабаларда танани чап ва ўнг томонга айлантириш таъсирида вақт-ораликни фарқлаш реакцияларининг ўзгариш динамикаси. International Multidisciplinary Scientific Conference on Educational Advancements and Historical Developments. Berlin, Germany -Sydney, Australia – С. 5-6.
4. Хабибжанова Х.М., & Мўминов А.Ш., & Юсупова З.Э., (2021). Мусобақа шароитида марказ амплуасида ўйновчи гандболчиларнинг ҳужумдаги техник-тактик ҳаракатларини таҳлил қилиш ва баҳолаш. "ФАН-СПОРТГА" илмий назарий журнал, Чирчик – Б. 36-38.
5. Мўминов А.Ш. (2021). Точность дифференцировки пространственно-временных отношений по данным РДО у гандболистов до и после вестибулярной нагрузки на разных этапах годичного цикла подготовки. ФАН-СПОРТГА илмий назарий журнал, С. 69-71.